

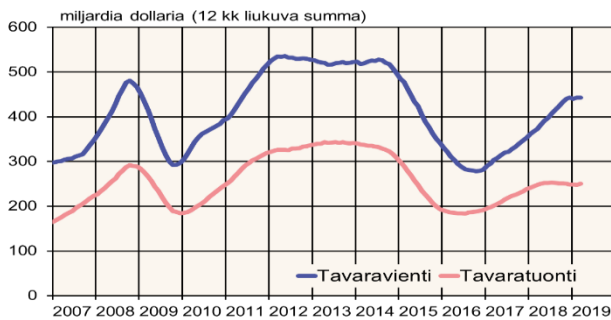
Venäjä

Venäjän ulkomaankaupan kehitys vaisua. Venäjän tullin mukaan vuoden ensineljänneksellä Venäjä vei tavaroita dollareissa mitattuna vain 1,4 % enemmän kuin vuotta aiemmin (vuonna 2018 vientitulot nousivat 25 %). Tavaratuonnin arvo dollareissa väheni 2,4 % (+4 % vuonna 2018).

Venäjän tuontimenoja on painanut ruplan heikentyminen, mutta osin heikko kuva Venäjän tuonnin kasvusta johdettu myös tilastoyksikkönä käytetyn dollarin vahvistumisesta. Euroissa tavaratuonti kasvoi yli 5 %. Tavarosta noin puolet tulee Euroopasta.

Määrässä mitattuna raakaöljyä vietiin 7 % vuodentakaista enemmän (vuonna 2018 kasvu oli 3 %) ja öljytuotteita 7 % vähemmän (vuonna 2018 vienti oli lähes ennallaan). Maakaasun viennin kasvu pysähtyi, mutta nesteytetyn kaasun vienti jatkoi kasvuaan. Koko energiaviennin arvo kasvoi 3,6 %.

Venäjän tavarakauppa 2007–2019

Lähde: Venäjän tulli.

Dollari on edelleen yleisin laskutusvaluutta Venäjän ulkomaankaupassa. Keskuspankin mukaan viime vuonna maan viennistä laskutettiin 67 % dollareissa, 17 % euroissa ja 14 % ruplissa. Dollarin osuus on vuodesta 2013 alkaen hitaasti supistunut ja euron sekä ruplan osuudet ovat hieman kasvaneet. Tuonnin laskutusvaluuttana dollarin osuus on perinteisesti ollut noin 40 %, euron 30 % ja ruplan 30 %. Nämä osuudet eivät viime vuosina ole suuresti muuttuneet.

Rupla on käytetyin laskutusvaluutta entisen IVY-alueen maiden ja erityisesti Euraasian talousliiton maiden kanssa käytävässä kaupassa. Muilla markkinoilla ruplan osuus vientilaskuissa on alle 10 %. Poikkeuksen tekee Intia, minne suuntautuvassa viennissä ruplan osuus on viime vuosina kasvanut reippaasti. Vuonna 2018 osuus oli jo yli kolmanneksen.

Dollarin asema on erityisen vahva kaupassa Kiinan kanssa. Venäjän Kiinan-viennissä dollarin osuus on ollut liki 90 %, mutta viime vuoden jälkipuoliskolla osuus supistui merkittävästi. Vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä dollarin osuus oli vain 65 %, vastaavasti euron osuus pomppasi liki neljännekseen. Kiinan-tuonnissa dollarin osuus on supistunut tasaisesti, mutta sen osuus on yhä yli 70 %. Vuonna 2018

noin 20 % Kiinan-tuonnista laskutettiin muissa kuin dollareissa, euroissa tai ruplissa. Tämä tarkoittanee juaan-määräisten maksujen kasvua.

Kuvan piirtäminen Venäjän julkisen sektorin mittavista hankinnoista on vaikeaa. Finanssiministeriön mukaan julkinen sektori teki vuonna 2018 hankintaseurannan kattamia ostosopimuksia noin 24 000 mrd. ruplan eli noin 320 mrd. euron arvosta. Valtaosan hankinnoista tekevät julkiset laitokset ja yritykset.

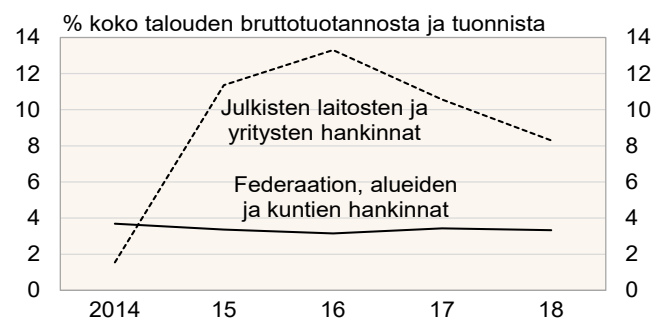
Valtio, alueet ja kunnat tekivät ostosopimuksia 6 900 mrd. ruplalla eli runsaalla 90 mrd. eurolla. Ruplissa mitattuna hankintojen kasvu hidastui noin 8 prosenttiin. Federaation viime vuonna tekemien sopimusten arvo euroissa oli 32 mrd., alueiden 42 mrd. ja kuntien 19 mrd.

Julkiset laitokset sekä niiden yli puoliksi omistamat yritykset tekivät seurannan kattamia hankintasopimuksia 17 200 mrd. ruplalla eli 230 mrd. eurolla. Tämän lohkon hankintojen seuranta on supistunut, ja pitkälti tästä syystä raportoidut hankinnat vähenivät tuntuvasti jo toisena vuonna peräkkäin jopa rupla-arvoltaan. Raportointivelvoitteen piiristä on poistettu mm. kiinteistöjen kauppa ja vuokraus sekä pankkiluottoihin ja -talletuksiin liittyvät palvelut. Kymmenen suurinta ostajaa teki sopimuksia 75 mrd. euron arvosta, ja niistä suurimpia olivat Gazprom tytäryhtiöineen (33 mrd.), Venäjän rautatiet (22 mrd.) sekä Rosneft (16 mrd. euroa).

Seuranta ei kata kaikkia hankintoja eikä seurannan vuosiraporteissa pyritä arvioimaan kattavuutta. Verrattaessa julkisen talouden budjettitietoihin seuranta kattaa nykyään yleisesti ottaen melko hyvin valtion, alueiden ja kuntien hankintoja. Julkisten laitosten ja yritysten osalta seurannan kattavuus voi olla vajaa puolet silläkin oletuksella, että ostosopimukset ovat enintään yksivuotisia.

Käytetyimmät hankintamenettelyt valtion, alueiden ja kuntien hankinnoissa olivat viime vuonna edellisen vuoden tapaan sähköiset huutokaupat (64 % sopimusten arvosta) ja ilman kilpailutusta tehdyt hankinnat yhdeltä toimittajalta (23 %). Jälkimmäisen menettelyn osuus valtion laitosten ja yritysten hankinnoissa oli lähellä puolta ja tarkemmin raportoitamattomia menettelyjä käytettiin paljon.

Venäjän julkisen sektorin hankinnat (viranomaisseurannan kattamat) suhteessa koko talouden bruttotarjontaan 2014–2018

Lähteet: Finanssiministeriö ja Rosstat.

Kiina

Kiinan ja Yhdysvaltojen kauppasota kärjistyi uusien tullikorotusten myötä. Kiina ilmoitti maanantaina (13.5.) nostavansa tulleva Yhdysvalloista tulevalle tuonnille. Toimi oli vastaus Yhdysvaltojen perjantaina (10.5.) tekemiin kiinalaistuotteiden tullikorotuksiin. Vaikka osapuolet kiistävät neuvottelujen kariutuneen, voi tilanne kärjistyä entisestään, sillä presidentti Trump on uhanut asettaa lisätullit myös jäljellä oleville kiinalaistavaroille.

Kiinan kesäkuun alussa voimaan tulevat tullikorotukset kohdistuvat pitkälle samaan tuotejoukkoon, jolle Kiina asetti 5 ja 10 prosentin lisätullit syyskuussa vastatoimena Yhdysvaltojen tuolloisille tullikorotuksille. Nyt noin puolelle näistä tuotteista asetetaan 25 prosentin tullit ja muiden tuotteiden osalta tullit vaihtelevat 5 ja 20 prosentin välillä. Uudet tullikorotukset koskettavat arvoltaan noin 60 mrd. dollarin tuontia. Kun mukaan lasketaan kesällä 2018 asetetut 25 prosentin lisätullit 50 mrd. dollarin tuonnille, koskettavat tullit nyt Kiinan Yhdysvaltojen-tuontia, jonka arvo oli aikaisemmin noin 110 mrd. dollaria. Ennen kuin tulleva alettiin korottaa maaliskuussa 2018, Kiinan tavaratuonti Yhdysvalloista oli vuositasolla noin 160 mrd. dollaria ja nyt se on 140 mrd. dollaria (Yhdysvaltojen raportoima vienti Kiinaan 114 mrd. USD).

Myös Yhdysvaltojen viime viikolla asettamat 25 prosentin lisätullit kohdistuvat tavaroihin, joille asetettiin 10 prosentin lisätullit jo syyskuussa. Kaikkiaan Yhdysvaltojen 25 prosentin lisätullit koskettavat nyt tuontia, jonka arvo oli aikaisemmin noin 250 mrd. dollaria. Maa valmisteleekin lisätullien soveltamista lähes kaikkeen Kiinan-tuontiin, jotka kuulemismenettelyn jälkeen voisivat tulla voimaan kesä-heinäkuun vaihteen tienoilla. Yhdysvaltojen tavaratuonti Kiinasta on tällä hetkellä vuositasolla yhtä suuri kuin ennen tullien korotusten alkua eli noin 520 mrd. dollaria (Kiinan raportoima vienti Yhdysvaltoihin vajaan 470 mrd. USD).

Osapuolten julkituomat näkemykset kiistakysymyksistä ovat erilaiset. Tilanne mutkistui entisestään, kun Yhdysvallat keskiviikkona (15.5.) käytännössä päätti estää amerikkalaisen yhteistyön kiinalaisen telecomjätin Huaweiin kanssa. Neuvottelujen jatko sekä Xin ja Trumpin tapaaminen kesäkuun lopun Osakan G20-kokouksessa ovatkin vielä auki.

Kiinan julkaisi huhtikuussa odotettua heikommalla talousluvut. Virallisten tilastojen mukaan teollisuustuotanto kasvoi reaalisesti 5,4 vuodentakaisesta, mikä on peräti 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin maaliskuussa. Vähittäiskaupan reaaliikasvu hidastui 5,1 prosenttiin. Virallisten tilastojen mukaan vähittäiskaupan reaaliikasvu on ollut yhtä hidasta viimeksi toukokuussa 2003.

Teollisuustuotannon ja vähittäiskaupan kannalta silmiinpistävää on Kiinan autoteollisuuden heikon tilan jatkuminen. Autoteollisuuden mukaan henkilöautojen tuotanto supistui huhtikuussa 17 % ja myynti 18 %.

Kiinan talouskasvun kannalta keskeisen investointikehityksen seuraaminen on vaikeaa tilasto-ongelmien takia. Tilastovirasto ilmoittaa kuitenkin kaupunkialueiden kiinteiden investointien (FAI) kasvaneen tammi-huhtikuussa 6,1 % vuodentakaisesta. Investointitavaroiden hinnat nousivat samalla ajanjaksolla yli 3 %, joten myös investointien reaaliikasvu näyttää maan kasvutavoitteisiin nähden hitaalta.

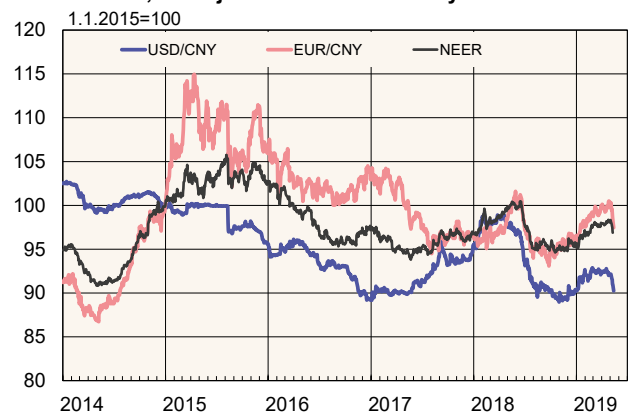
Heikot talousluvut ja kauppasodan kärjistyminen ovat lisänneet arvailuja lisäelvytyksestä. Kasvun tukemiseksi keskuspankki laski jo keskiviikkona (15.5.) maaseudulla toimivien pienten liikepankkien talletusten reservivaatimuksen 8 prosenttiin, jotta ne voivat lisätä luototusta.

Juan heikkeni Kiinan ja Yhdysvaltojen kauppasodan kärjistymisen myötä. Viime viikon perjantaina (10.5.) juanin kurssi vaihteli ilman selkeää heikkenemistä tai vahvistumistrendiä, vaikka kauppaneuvottelut Yhdysvaltojen kanssa olivat juuri ajautuneet vaikeuksiin. Maanantaina (13.5.) Kiinan markkinoiden avautuessa juan kuitenkin heikkeni nopeasti ja yhdellä dollarilla sai 6,86 juania. Hongkongin vapaamilla valuuttamarkkinoilla dollarilla sai 6,91 juania. Maanantain jälkeen juanin kurssi on ollut suhteellisen vakaa.

Maanantaisessa kurssimuutoksessa oli kyse juanin heikkenemisestä eikä dollarin vahvistumisesta, sillä euron ja juanin välisen kurssin vaihtelut olivat hyvin samankaltaisia. Kauppasodan lisäksi juania painavat tällä hetkellä uudet heikot talousluvut ja rahapoliittinen elvytys, joka pitää korot matalalla ja on omiaan heikentämään valuutan arvoa. Juanin kurssikehitystä arvioitaessa on hyvä muistaa, että Kiinan keskuspankki ohjaa voimakkaasti juanin kurssia.

Kansainväliset osakemarkkinat reagoivat kauppasotautuusiin kurssilaskulla. Myös Kiinassa kurssit ovat laskeneet selvästi huhtikuun huipusta. Yllättävää oli kuitenkin kurssien nousu perjantaina (10.5.) keskellä kauppasodan kärjistymistä. Syynä kurssinousuun olivat mahdollisesti julkisen vallan ohjailmat interventiot tai odotukset rahapolitiikan muutoksesta elvyttävämpään suuntaan.

Juanin dollari-, euro- ja NEER*-kurssin kehitys 2014–2019

* NEER=nimellinen kauppapainotteinen valuuttakurssi-indeksi

Lähde: Reuters